

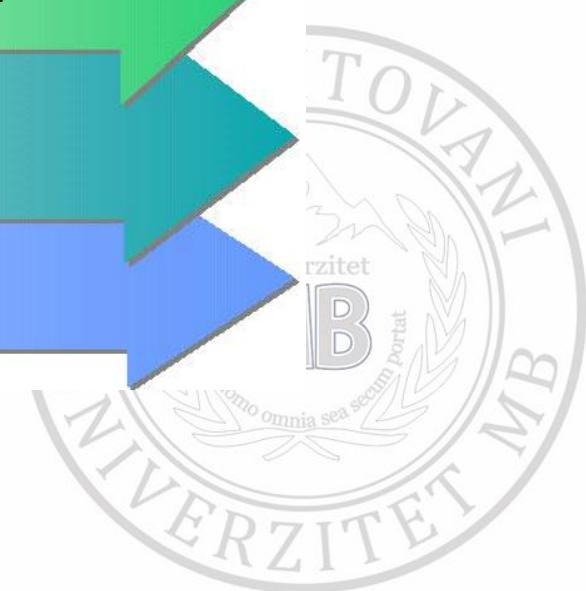
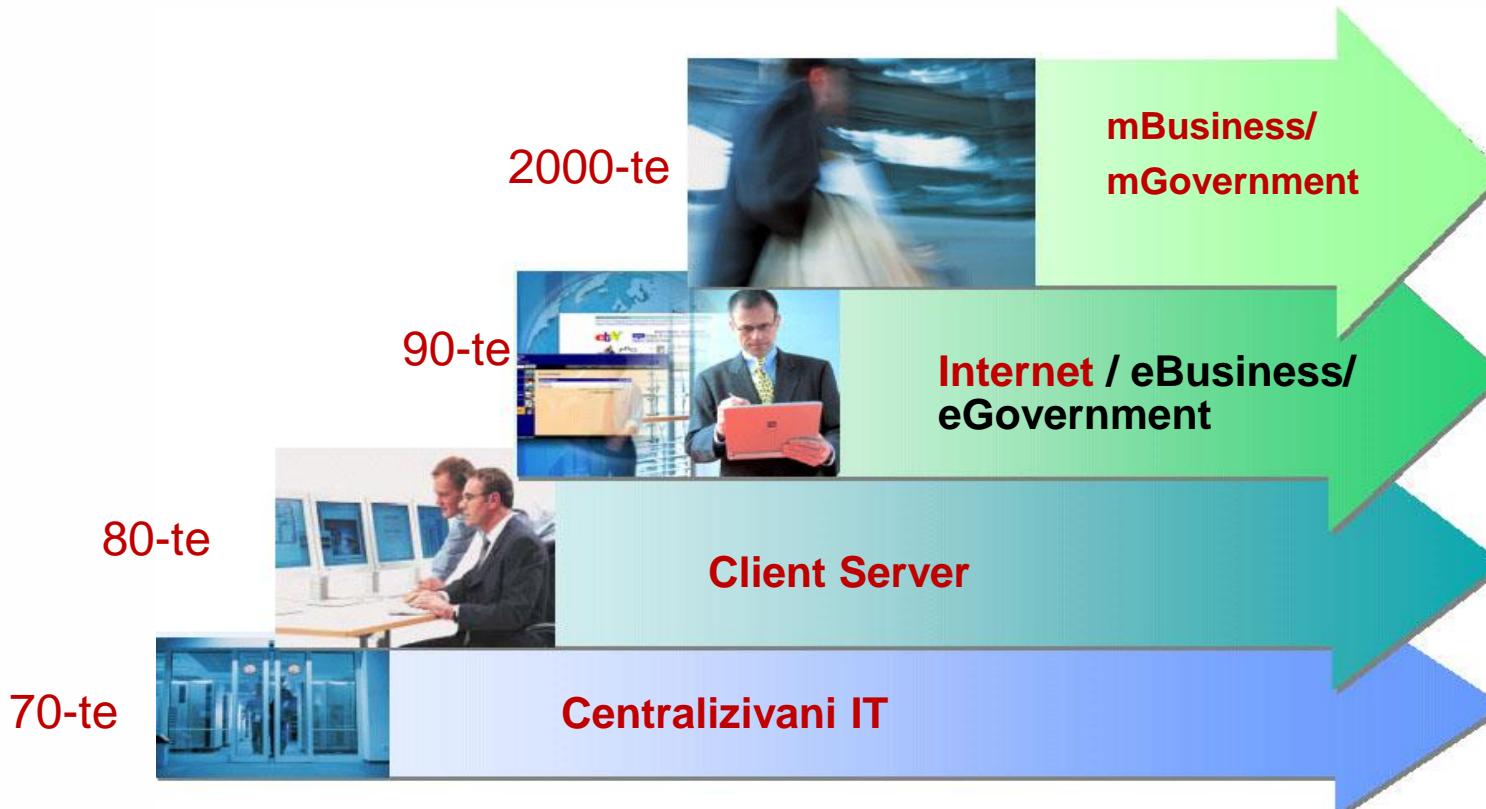

RAZVOJ E-POSLOVANJA

Dr Miomir Todorović

SVETSKI TRENDovi U IT

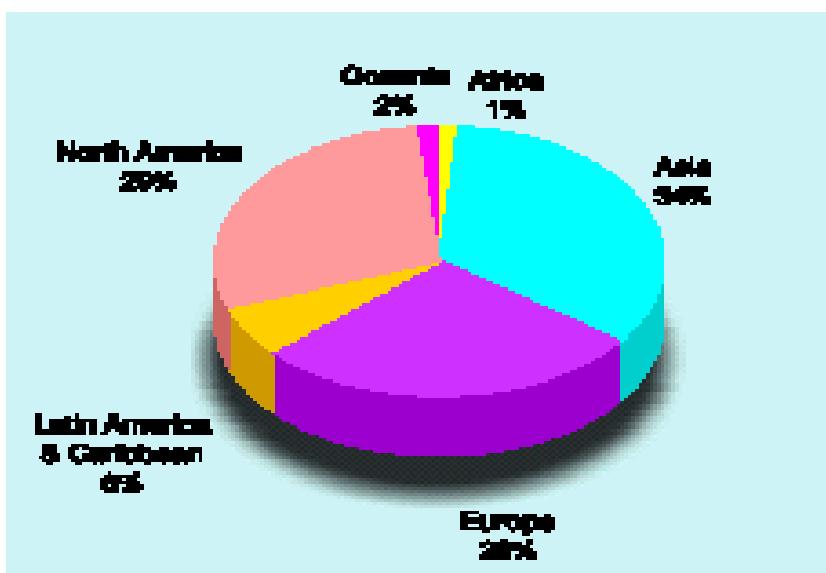

Интернет и глобализација

пословних процеса

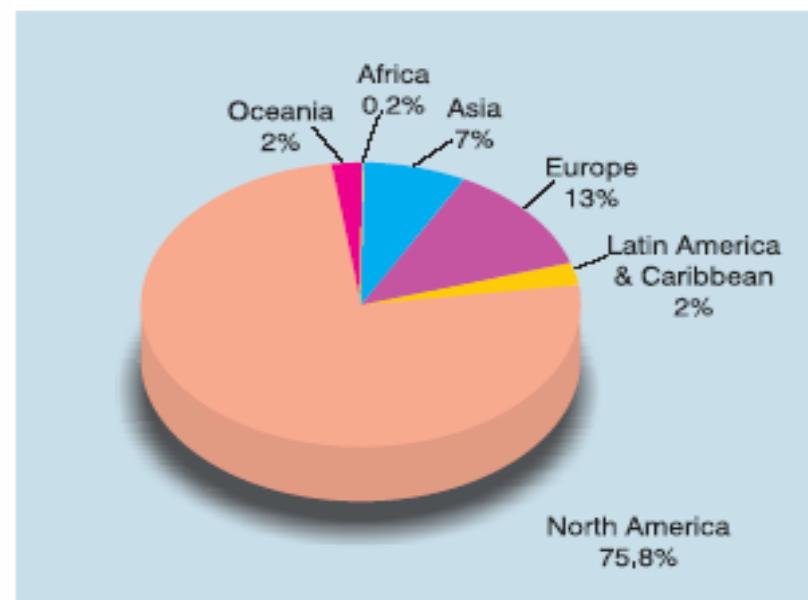
Пословне комуникације

Internet users by region, 2002

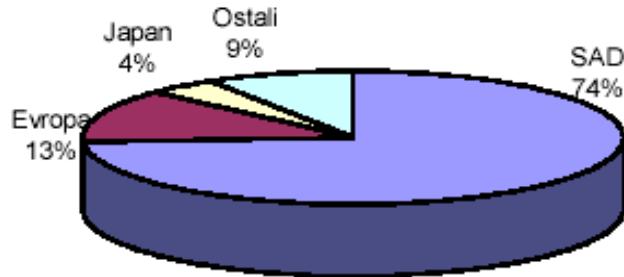
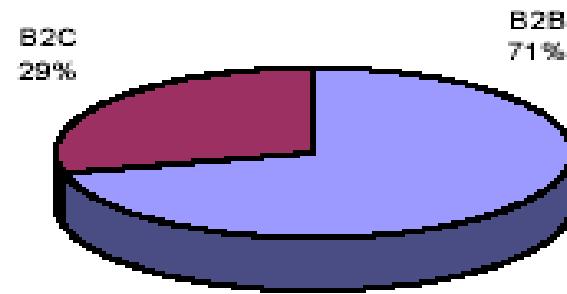
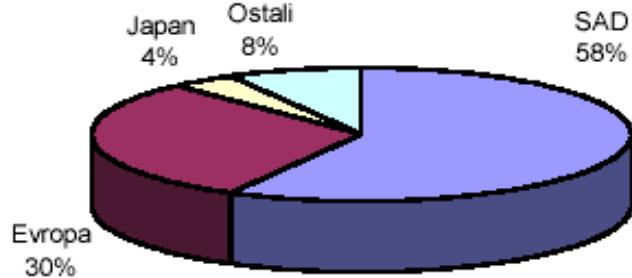
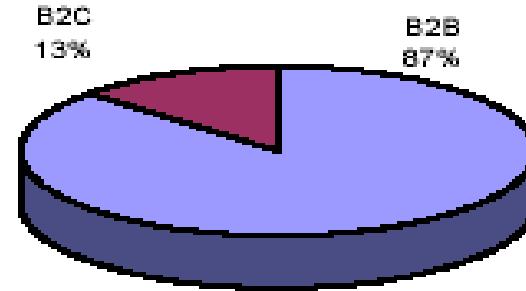
Source: UNCTAD elaboration of ITU (2003a).

Procentni odnos korisnika Interneta po regionima za 2002.

Internet hosts by region, 2002

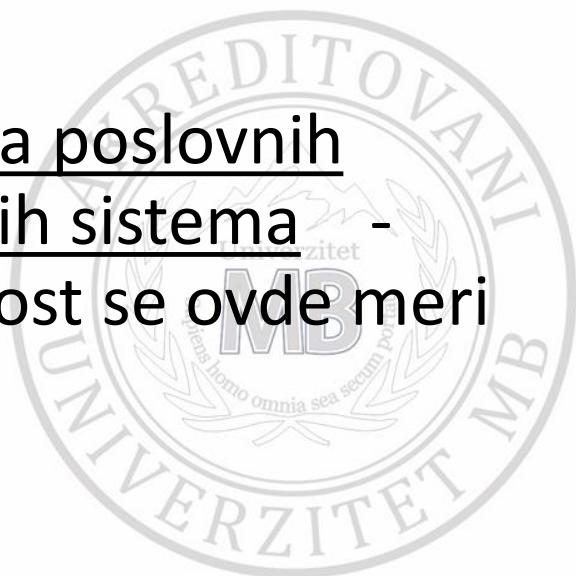
Source: UNCTAD elaboration of ITU (2003a).

Broj hostova po regionima u 2002. godini

1998: 52 miliard S**1999: 17 miliardi evra****2002: 900 miliardi \$****2002: 309 miliardi evra****Porast e-trgovine u svetu od 1998-2002.****E-trgovina u EU 1999-2002.g**

Razvojne faze E-poslovanja

- **1994-1997** U ovoj fazi izlazak firme na Internet je sipunjavanje zahteva da se svaka firma pojavi i ima svoju prezentaciju.
- **1997-2000** U ovoj fazi je već moguće kupovanje i prodaja roba i usluga. Osnovni moto je dobiti kupce koje ranije niste poznavali.
- **2000 - ?** Predstavlja fazu redefinisanja poslovnih modela i objedinjavanje informacionih sistema - Front office - back office . Profitabilnost se ovde meri ukupnim bruto prihodom.

“Business Week” časopis

- “Zaboravite B2B (Business to Business) model poslovanja između dve firme,
- Zaboravite B2C (Business to customer) poslovanje između preduzeća i kupaca – korisnika
- E-poslovanje znači P2P (Path to Profitability) Put do Profitabilnosti”

NAJČEŠĆE AKTIVNOSTI

- Korišćenje pretraživača
- Čitanje vesti, sport
- Traženje posla
- Učenje
- Download
- Putovanja
- *Chat* i slične "društvene" aktivnosti
- Investiranje/Zarađivanje novca
- Igre
- Kupovina

Internet servisi

- Svi Internet servisi su varijacije na jednostavnu ideju, komunikacija između različitih kompjutera spojenih medijumom zvanim Internet.
- Postoji više servisa koji bi mogli biti kategorizovani prema tome da li su komunikacije tipa:
  - 1:1 (one-to-one),
  - 1:n (one-to-many),
  - n:n (many-to-many),
- da li je komunikacija simetrična ili asimetrična.

Klase servisa

- Razvijene su četiri osnovne klase servisa koje možemo da nazovemo konverzacija, komunikacija, sadržaj i trgovina.
  - **Konverzacija** je suštinski simetrična, i tipa je 1:1. postoje samo dve strane u konverzaciji koje su potpuno ravnopravne.
  - **Komunikacija** je takođe simetrična, ali tipa n:n, i u njoj postoji nekoliko učesnika koji su ravnopravni.
  - **Sadržaj** je asimetričan i uglavnom tipa 1:n; informacija se šalje od provajdera do mnoštva primalaca, koji uglavnom ne šalju sličnu informaciju nazad.
  - **Trgovina** je asimetrična i uglavnom tipa 1:1; prodavac prodaje robu i usluge mušterijama, koji šalju nazad uplate.

Klase servisa

Konverzacija:	e-mail, Net telephony, videoconferencing;
Komunikacija:	mailing lists, newsgroups, forums;
Sadržaj:	World-Wide-Web, push technologies, streaming multimedia;
Trgovina:	encryption, digital cash, micropayments, digital certificates.

Promena strategije poslovanja

- Od tradicionalne “**industrijske ekonomije**”, gde je aktivnost kompanije prvenstveno usmerena prema kreiranju ponude i primeni strategije “guranja proizvoda” (**push strategy**),
- dolazi do pomeranja ka informaciono baziranoj “**novoj ekonomiji**” gde su kompanije vođene potrebama kupaca, i sprovode strategiju “privlačenja kupaca” (**pull strategy**).

Auto za magacin

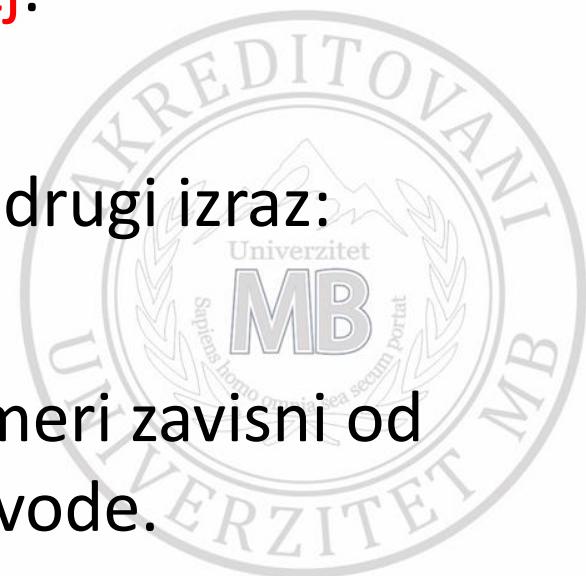
Auto po meri kupca

Promena logike rada

- Suština osnovne razlike nove ekonomije od tradicionalne je u tome što je u tradicionalnoj ekonomiji biznis proces (B) funkcija (F) tri promenljive – **materijalnih tokova (M), finansijskih tokova (f) i informacionih tokova (I)** tj.

$$B=F(M,f,I) ;$$

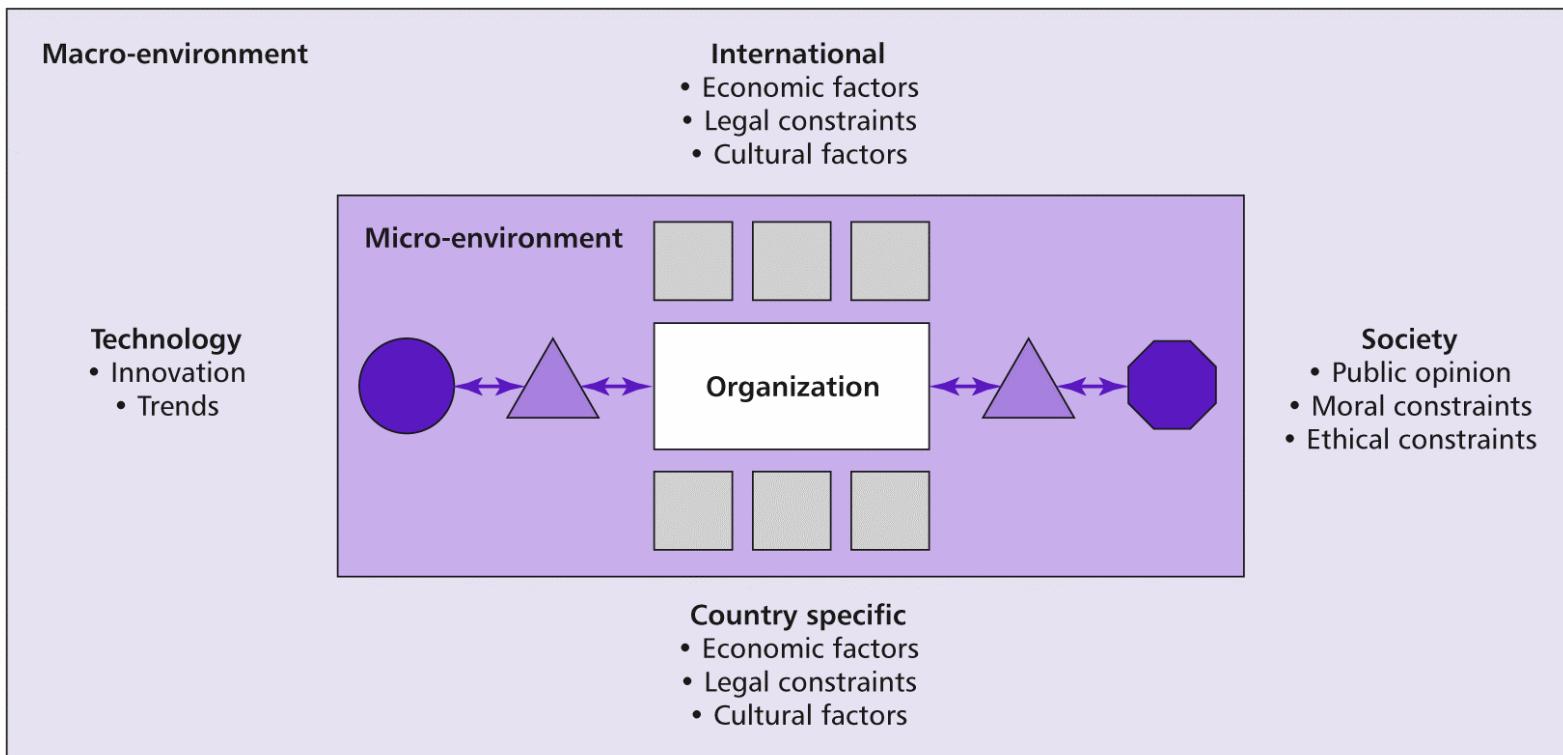
- U novoj ekonomiji biznis proces ima drugi izraz:
 $BH=F(I(M,f)) .$
- Znači biznis procesi postaju u većoj meri zavisni od informacionih tokova kojima se sprovode.

Odnos staro - novo

Industrijska Ekonomija	Nova Ekonomija
Ekonomija obima orjentisana na ponudu	Ekonomija brzine, orjentisana na tražnju
Veliki značaj fizičkih resursa	Veliki značaj resursa znanja
Visoke barijere ulasku na tržište	Niske barijere ulasku na tržište
Visok nivo tolerancije rizika	Nizak nivo tolerancije rizika
Pomoć kupcima od strane prodajnog osoblja	Samoposluživanje kupaca
Masovna proizvodnja	Personalizovana proizvodnja
Fokus na obavljanje poslovnih aktivnosti	Fokus na uspostavljanju odnosa
Strategija podrške marki proizvoda	Marka proizvoda je ključno strateško sredstvo

Novo poslovno okruženje

Key

Snabdevači

Učesnici

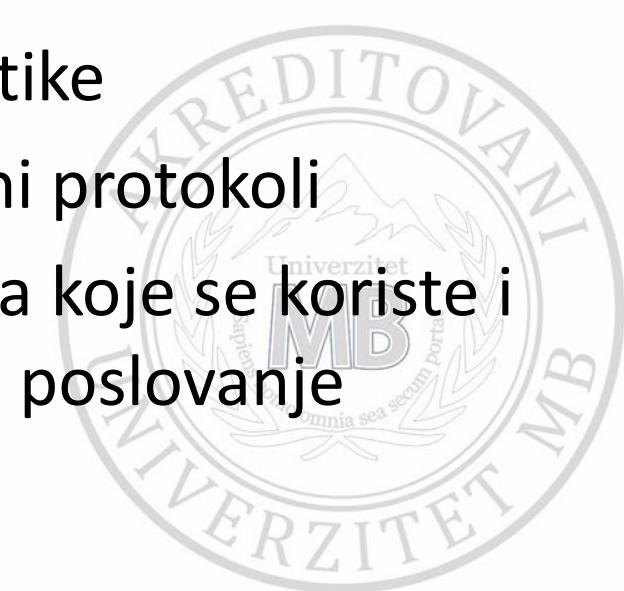
Posrednici

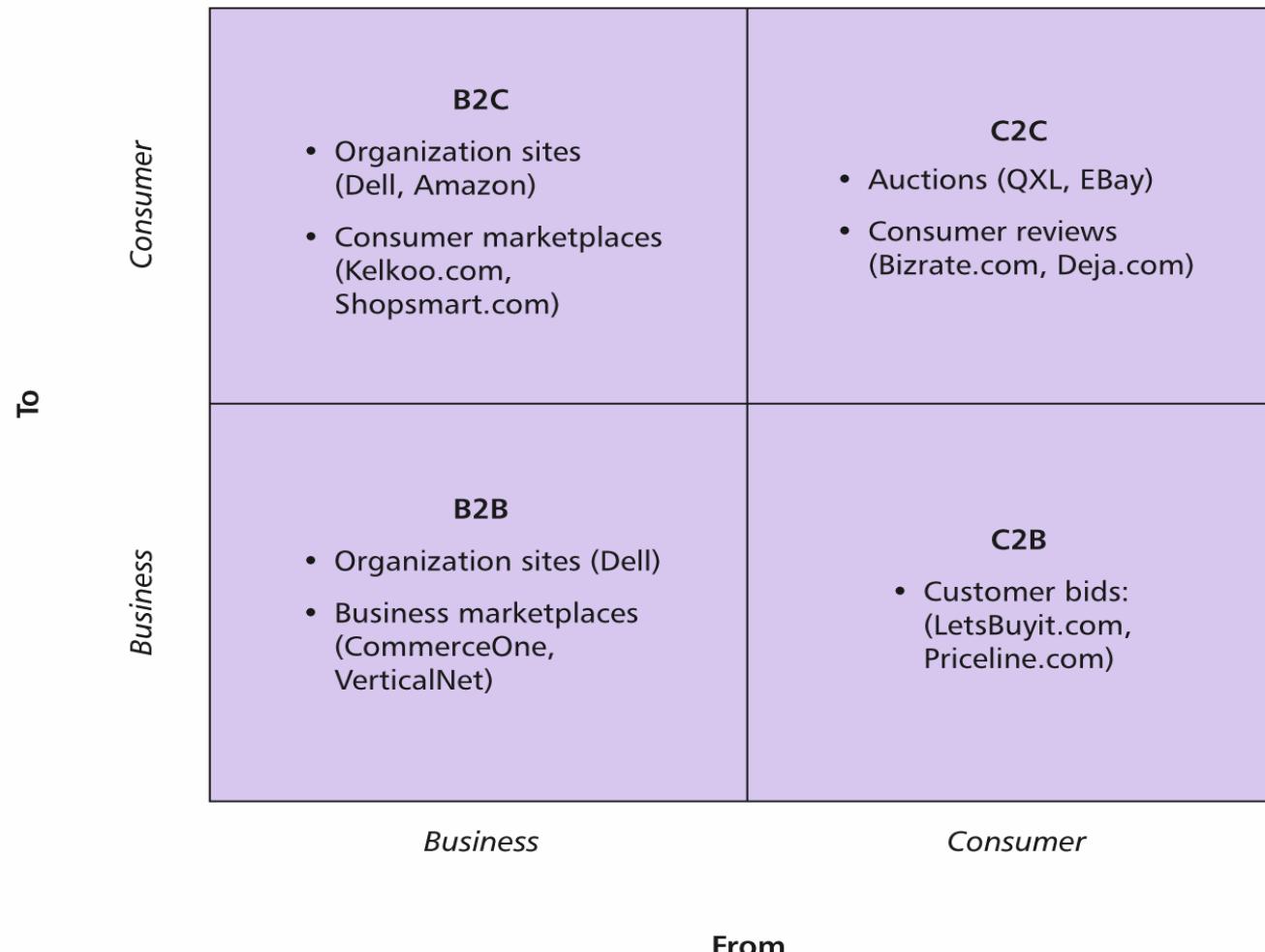
Korisnici

Polazna osnova

- Osnovu ili temelj tehnološkog okvira koncepcije savremenog poslovanja čine različite infrastrukture:
  - mrežna infrastruktura
  - zakonska regulativa državne politike
  - tehnički standardi zaštite i mrežni protokoli
  - aplikacije savremenog poslovanja koje se koriste i za poslovanje sa okruženjem i za poslovanje unutar same organizacije.

Sumarni pregled vrsta transakcija između organizacija i potrošača

Mogući odnosi na Internetu

- G2G Intranet Vladin komunikacioni podsistem, Informacije, Servisi
- G2E Intranet Vladini službenici, "chat room" oglasna tabla, učenje
- G2B Internet Snabdevanje, Informacije, servisi
- B2G Internet Komunikacija vlade sa poslovnim partnerima
- G2C Internet Posetioci informacije, Online servisi, Digitalna demokratija
- C2G Internet Komunikacija vlade sa građanima.
- B2B Posao prema poslu
- C2B Korisnici prema poslovnom okruženju
- B2C Poslovi prema krisnicima
- C2C Korisnici sa korisnicima

Velike promene

- Tendencija tržišta je da se na mreži naprosto mora biti:
  - "Kada može naš konkurent XYZ, moramo i mi".
- Internet je doneo još jednu veliku i kvalitativnu promenu koja se u najkraćem može nazvati: "Poslovna šansa malih".

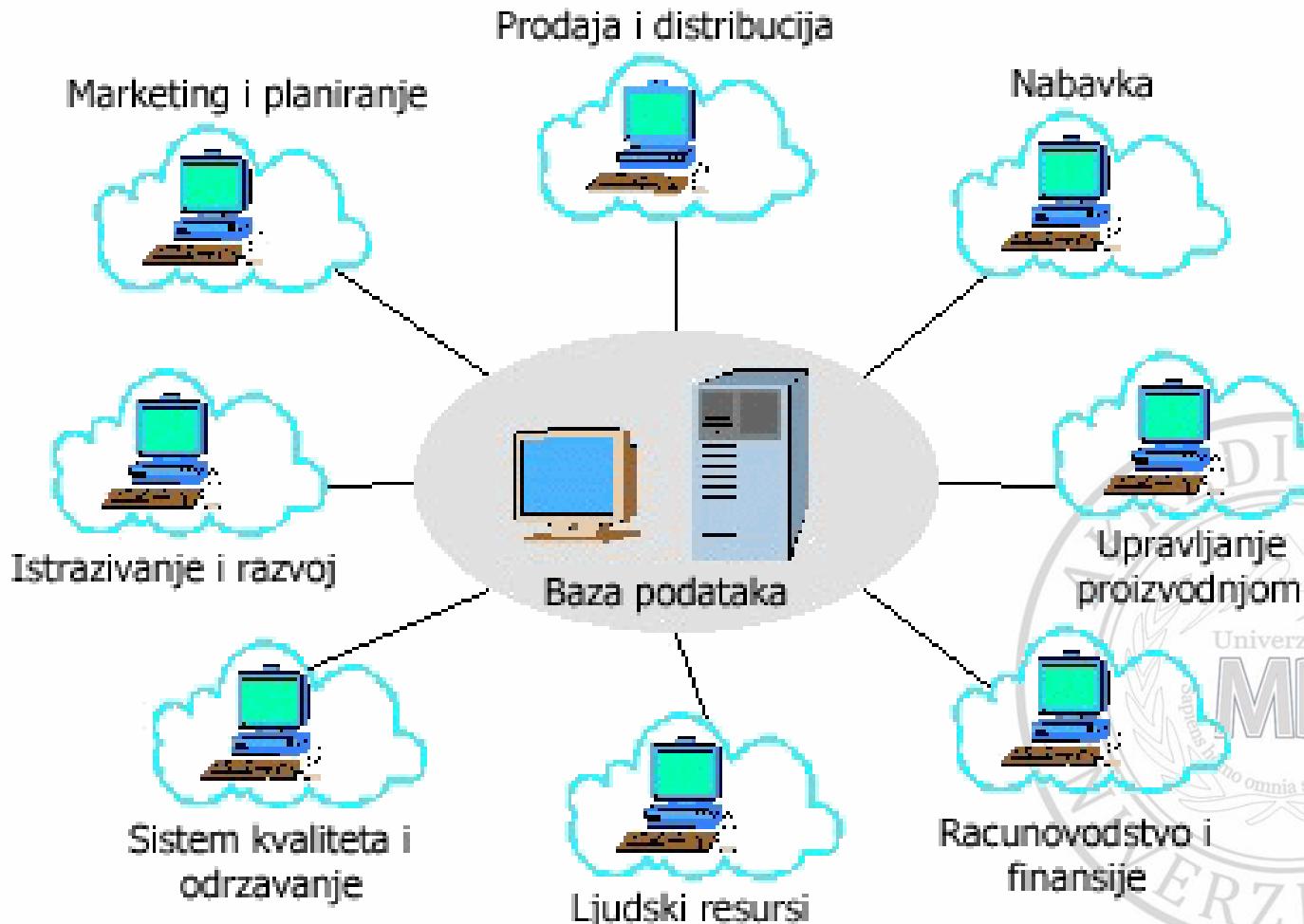

Velike promene

- U žestokoj borbi za kupca, tri bitna faktora:
  - adekvatan tržišni nastup
    - odlično poznavanje i praćenje potreba tržišta,
    - Praćenje konkurenциje
    - funkcija marketinga
  - finansijska operativnost
    - dobavljanje i optimalno iskorišćenje finansijskih resursa,
    - prodaja, itd.
  - kompanijska efektivnost
    - kvalitet kadrova,
    - stil rukovođenja,
    - sposobnost unapređenja poslovnih procesa,

Informacioni sistem preduzeća

ELEKTRONSKO POSLOVANJE

Ubrzavanje komunikacija:

Distribucija informacija, proizvoda/servisa i plaćanja

Poboljšavanje poslovnih procesa:

Re-inženjering poslovnih transakcija i procesa.

Bolji servisi:

Povećanje kvaliteta i brzine, redukovanje troškova isporuke

On-line obavljanje poslova:

Kupovina i prodaja proizvoda i informacija on-line

Internet – Spoljašnje okruženje

Intranet – Automatizacija internih poslova

Ekstanet- Daljinsko povezivanje organizacionih jedinica

Intra-Organizacija

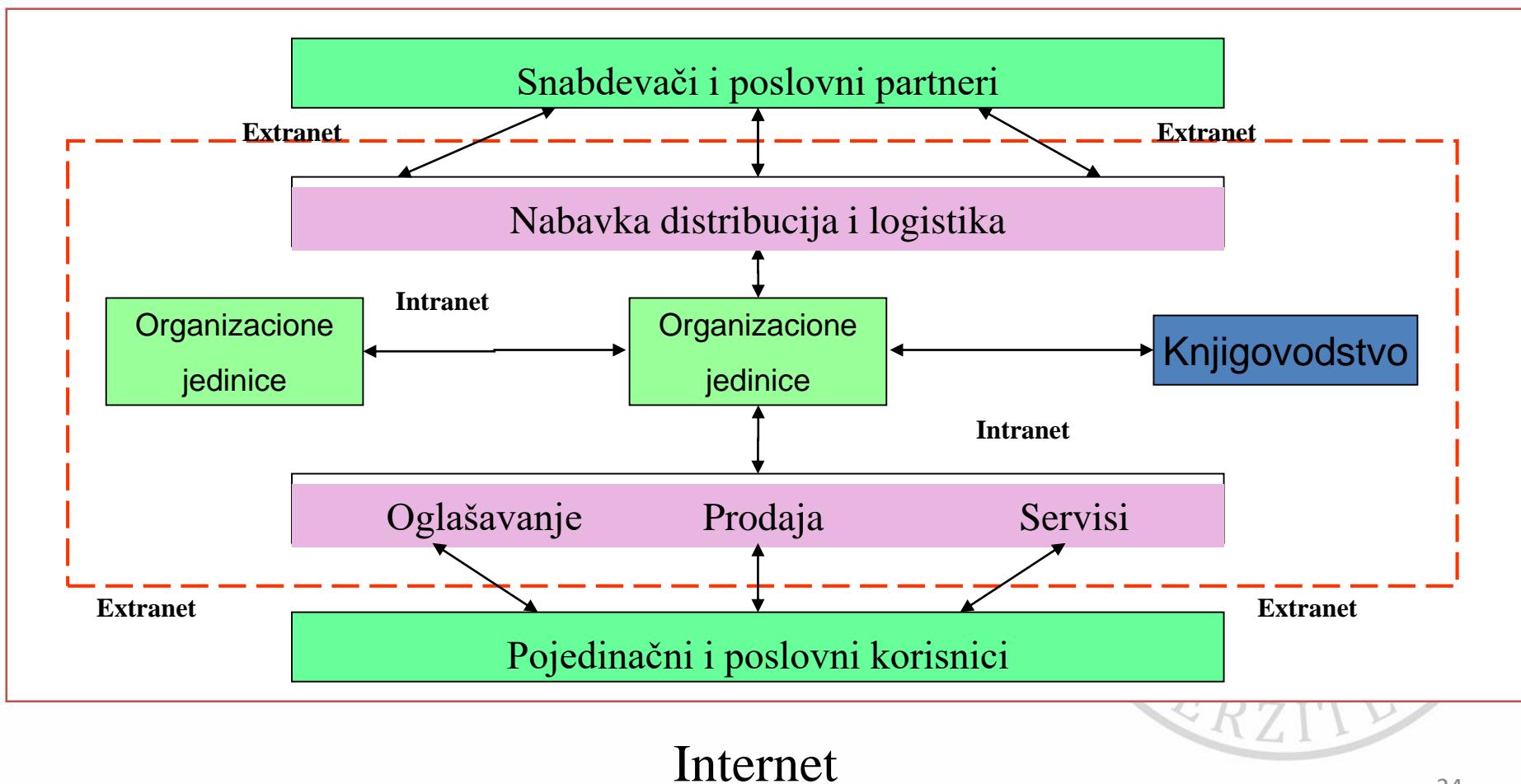
Tipovi
elektronskog
poslovanja

Business-to-Business

Business-to-Consumer

Intranet-Extranet-Internet

Internet

Promene

Intra-Organizacija

- Workgroup komunikacija
- Electronic Publishing
- Povećanje produktivnosti prodaje

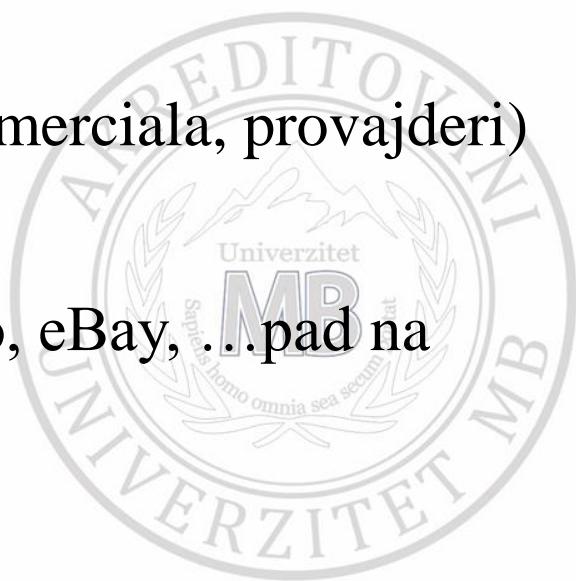
Business to Consumer

- Socijalna interakcija
- Nabavka proizvoda i informacija
- Personal Finance Management

ZAŠTO je potrebno elektronsko poslovanje?

- World Wide Web (Jednostavnost, sveprisutnost, nezavisnost platforme)
- Internet eksplozija (Komercijalna i infomativna)
- Ogromno tržište (Maloprodaja, komerciala, provajderi)
- Vruće kompanije (Amazon, Yahoo, eBay, ...pad na berzama)

Prednosti

Business-to-Consumer

- Smanjenje troškova Prodaje i marketinga
- Manji operativni troškovi
- Manji kapitalni i Distributivni troškovi
- Novi servisi
- One-to-one Marketing
- Povećanje potražnje

Business-to-Business

- Smanjenje troškova Prodaje i marketinga
- Manji troškovi nabavke
- Mnogo efikasniji i Efektivniji korisnički servisi
- Redukovanje inventara
- Povećanje obrta
- Nove prodajne mogućnosti

OKRUŽENJE ELEKTRONSKOG POSLOVANJA

**Poslovanje,
Zakonska
regulativa**

Aplikacije

- Lanac snabdevanja / Nabavka
- Online Marketing / Home Shopping

Infrastruktura

Security, Authentication, Directories /
catalogs, Electronic Payment

Transfer poruka

EDI, e-mail, HTTP

Content & Publishing

HTML, JAVA, Web

Networking

Telecom, Cable, Wireless, Internet, VAN

**Tehnički
Standardi
za
dokumentaciju,
security,
i
mrežne
protokole**

PITANJA Managementa

Šta je glavno pitanje promene u poslovanju?
Koliko brzo će se to dogoditi?

Konkurenčki pritisak

Ko je ključni igrač unutar industrijske grane za novi prilaz?

Spoljna pretnja

Šta su
opcije i
prioriteti?

Re-engineering

Kako uklopiti promene u postojeće poslovanje?

Effikasnost i performanse

Kako dizajnirati novu organizacionu strukturu?

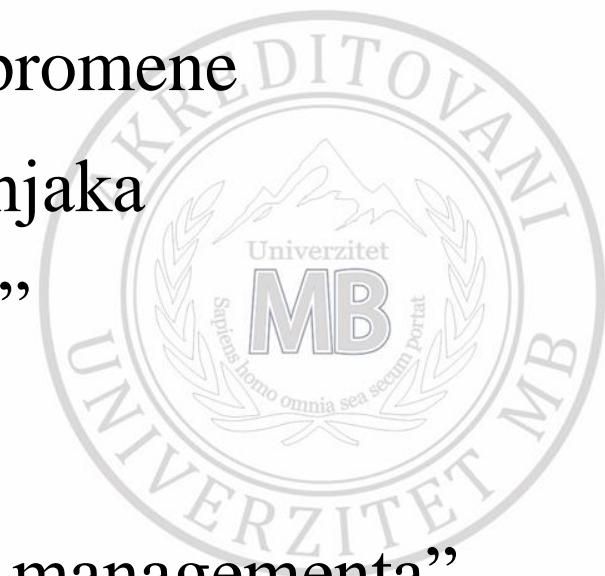
TEHNOLOŠKA - ograničenja

- Otpornost zaštite
- Instrumenti plaćanja
- Nedostatak pouzdanih mrežnih servisa
- Nedostatak standarda
- Public key infrastructure za encripciju
- Integracija sa postojećim aplikacijama
- Opseg troškova

BUSINESS - ograničenja

- Nedostatak integracije poslovnih procesa
- Nedovoljno dokazani poslovni modeli
- Nepredvidljivost troškovne opravdanosti
- Korporacijska struktura kao barijera promene
- Nedovoljan broj kvalifikovanih stručnjaka
- Konflikt kanala “on-line” ili “off-line”
- Problem nadležnosti
  - “IT management” protiv “business managementa”

ZAKONSKA I EDUKACIONA - ograničenja

- Nedostatak konzistentnih pravila i zakona
- Carinska i poreska nesigurnost
- Uloga vlade i države
- Poverenje i privatnost
- Krađe
- Raspoloživost servisa
- Pranje E - novca

POSLOVNI ZAHTEVI

- Security
- Pouzdanost
- Elektronsko plaćanje
- Sveprisutnost
- Brzina
- Lakoća korišćenja

SVE SE MENJA

Uključuje direktan marketing

- Promocija proizvoda
- Novi prodajni kanali
- Direktna prodaja
- Korisnički servisi
- Brand ili korporativni “image”

VELIKE PROMENE NA

- Transformacija organizacije
  - Način rada se menja
    - Učenje tehnologije
    - Učenje organizacije
- Redefinisanje organizacije
  - Nove proizvodne mogućnosti
  - Novi poslovni modeli

PROMENE NA RADNOM MESTU

- Promene u proizvodnji
  - Skraćenje vremena proizvodnje, masovna kastimizacija proizvoda, integracija (ERP), elektronske aukcije i nabavke.
- Promene u finansijama
  - Electronic payment systems, electronic cash, automating back office, home banking, electronic stock trading
- Human Resource Management
  - Electronsko regrutovanje kadrova, obuka, distance learning

